

דינים [ ] — בשו"ב וכבר אתמחי גברא והם השו"ב, וא"כ מה שייך מעלמא תי והלא מי שבא למקום הרחצה לרפואה הוא שבא רק שצריך לבשר והשו"ב ווחטים והבשר נמכר [[ואיך]] השחיטה היא הסחורה שיהא שייך בזה מעלמא אתי לעלמא ליזדבן, אין זה אומר ודברים כלל.

ומידי דברי זכור אזכור מה שהב"ח בסי' קנ"ו מחלק בין שוק ליריד ע"ש, ואני תבתי בתשובה שלע"ד תלמוד ערוך נגד זה בע"ז דף י"ב, נזכר שוק ויריד והם תת, וצע"ג, ויעו"ש כי הספרים אינם תחת ידי כעת.

נחזור לעניינינו דהעיקר כמעכ"ת ואסור להשיג גבול של השו"ב המוחזקים וכן מנהג גם באיטליאן ובמדינת הגר במקומות הרחצה ובאים שמה לרחוץ שהשו"ב יש להם חזקה מכבר הם שוחטים ואין לאחר להשיג גבולם כנלע"ד ברור, ומפני זה הדברים פשוטים קצרתי. ואני ראיתי מכתבי כולם ואני שולחם רצוף בחזרה.

דברי הדושו"ט כאהבה, הצעיר

יוסף שאול הלוי נאטענזהאן האבד"ק לבוב והגליל

לשכת הסופר

ממרן הראי"ה

(א) לע"ד אם נדון זה לספק, לבר דברי הגאון ז"ל אין לזה מקום דע"כ אנו ריכים לומר שכל ספק שע"י תוכל התקנה להעקר אין אנו דנים קולא לבר מבואה וחריןא, שהרי הרא"ש הביא דברי הר"י מיגאש שאם מוכר בזול אין איסור כ"כ, וכ' פ"ח א"כ באומן נמי נימא הכי, ותי' די"ל שיעשה מלאכתו פחותה, ולמה לא נאמר ורי הוא ספק ובודאי מתפאר האומן שיעשה מלאכתו כראוי וניזל לקולא, א"ו דאם חשב ספק כזה אולי היא יותר טובה א"כ תתבטל התקנה לגמרי וזה ל"א.

אולם באחת יש לתמוה לכאורה מאד על הגאון ז"ל שהפליג את הדברים בענין ספק ואמר מי יאמר לן מי הוא הנתבע, והרי מפורש ברא"ש ב"כ בכעיא דרב הונא דר"י דספק לא מצי מעכב, והגאון ריוט"ל ז"ל הזכירו בתשובתו. ונראה שהשואל לבר הביא דברי הרא"ש הנ"ל. אבל בעיקר הדבר דברי הגאון ז"ל צדקו מאד שהרי

(לכאורה דברי הרא"ש הנ"ל שנויים במחלוקת ולא קימל"ן כשיטתו. דעיין בשטמ"ק לב"ב שם י"ה וכתב הראב"ד ז"ל כיון דעלתה בתיקו מסתברא דמצי מעכב מפני שהוא בא בגבול חברו, כ"ל. הרי דפליג על הרא"ש. ובשו"ת מהר"ם מרוטנבורג ד"פ סי' תרע"ז כתב בשם תשובת רבנו לונימוס שמאחר דבעית ר"ה ברדר"י עלתה בתיקו דין ממון הוא להקל, ואנו עושים בו לשני דדים, אם קדם שמעון והעמיד את הרחים אין כח בראובן לכופו לעוקרו משם, אם עד שלא עמידו באו לב"ד וכו' אין מניחין אותו להעמידו אצלו. וזה כדעת הראב"ד. וכ"ג מלשון ר"ח וזב"א הראב"ן לב"ב. ועיין בריטב"א קדושין נ"ט. וכן היא שיטת המאירי בב"ב שם ז"ל: ומכל מקום בן מבוי אחר שבא כמבואר של זה להושיב חנות בצדו הרי זה ספק אם יכול לעכבו אם לאו מעתה מעכב עליו מתחילה ואם עשאו אינו כופהו לסלקו וכו'. ולכאורה הדבר תלוי בדין המבואר דר"מ הל' שכנים פ"ט הי"ג בספיקא דגמי' שכיבד וריבין בעל האוצר את עלייתו אם יכול

חזקת שוחט אינו דומה כלל לחזקת בר מתא ואין ללמוד זה מזה שהרי השוחט כיון שנתחזק בעיר, ובכל תפוצות ישראל נוהגים שקובעים להם שו"ב קבוע א"כ כבר הוקבע ע"ד המנהג, ודמי לפועל שאין ביד בני העיר לסלקו לכד מהמנהג אם לא היה תנאי גמור בזה, והר"ז הסגת גבול ממש, והוא בודאי מוחזק. והרי כל עיקר הטעם של סחורה מעולה הוא מצד שכך בני העיר חפצים, אבל בשו"ב לאו בדידהו תליא מלתא לסלקו אם קבלוהו כבר ולמה נדון בזה דעתם. וע"כ אנו מוכרחים לומר כן דאל"כ הלא גם ברב יש חזקה זו ואם נדון שסחורה טובה דוחה החזקה א"כ אם החכם אשר יבא בעיר להסיג גבול המוחזק יהי חכם יותר, אם רק הראשון ראוי להוראה היתכן שיהי מותר להסיג גבולו, חס מלהזכיר, בשביל שסחורתו טובה. א"ו כיון שהרב נקרא פועל ודינו כמלמד הנזכר שם² א"כ הוי הס"ג ממש ולא כבר מתא אבר מתא אחריתא דאינו כ"א מצד תקנת חז"ל ע"כ ספיקו לקולא לבר מתא

לעכב את בעל החנות מלעשות שם תנור שהואיל ולא איפשטא לכך לכתחילה בעל אוצר מעכב עליו ואם עבר ועשה אין בעל האוצר יכול להסיר התנור, וכ"ה בשו"ע סי' קנ"ה ס"ק ג', וכתב שם בכהגרא שטעמו של הרמב"ם כיון דמה"ת נזקין אסורין אזלינן לחומרא ואע"פ דספיקא דמונא אזלינן לקולא לנתבע היינו דוקא להוציאו מחזקתו, כגון שכבר עשה, ולא כשבא להזיק, אבל הרא"ש פליג ע"ז וס"ל דגם בכה"ג אין יכול לעכב אפילו לכתחילה, עיי"ש. ולפי"ז לכאורה גם בספק השגת גבול לדעת הרמב"ם לכתחילה יכול לעכב עליו, ומש"כ הרא"ש בפשיטות דלא מצי מעכב דמשמע אפילו לכתחילה היינו לשיטתו בספק דכיבד וריבץ דפסק דלא מזקנין ליה להרחיק, וכיון דקיימל"ן כשיטת הרמב"ם לגבי כיבד וריבץ הו"ה לגבי ספק השגת גבול. ובאמת המאירי בדף כ: כתב לגבי ספק דכיבד וריבץ וז"ל: ומעתה אם לא עשה עדין אלא שמתחיל לעשות בעל העליה מעכב עליו ואם עשה אין בעל העליה כופהו לסלק וכו'. וזה דוגמת דבריו לגבי ספק דבר מבואה, ויל"פ ששתי הלכות אלו הן מיסוד אחד כנ"ל. ועיין בכנה"ג ח"ב סי' קנ"ג הגה"ט אות ג' לגבי מחלוקת הפוסקים בחזקת הנזקין היכא דהוא פלוגתא דרבוותא מי הוא המוחזק וז"ל: שוב ראיתי בתשובת הראב"ד בסיומן קמ"ו שהסכים גם הוא ז"ל דאם בא לפתוח אין מניחין אותו לפתוח ואם סתם אין מחייבין אותו לסתום [ובעיקר דבריו יל"ע ממש"כ בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' קנ"ו ובחי' הרמב"ן בסוגיא דחדל]. ולפי"ד יל"פ שהראב"ד אויל לשיטתו הנ"ל בשטמ"ק דבספק דבר מבואה מצי מעכב מפני שהוא בא בגבול חברו וה"נ בספק היזק ראייה דיש לחושכו כמזיק ברשות חברו, עיין בסמ"ע סי' קנ"ג ס"ק ל"ב ובכנה"ג ח"א סי' קנ"ג הגה"ט אות כ"א. ועכ"פ י"ל שלא קיימל"ן כדעת הרא"ש הנ"ל בספק דבר מבואה.

ועיקר סברא זו להשוות בין ספק דבר מבואה לספק דכיבד וריבץ מבוארת בנתה"מ סי' קנ"ו ס"ק ב' וז"ל: אך הא קצת קשה דפסקו לקולא בכעיא דר"ה ברדר"י מחמת שעושה בשלו, והוא קולא לנתבע, דמ"ש מרפת בסי' קנ"ה ס"ג בריבה בחלונות דהיא בעיא דלא איפשטא ופסקו דלכתחילה יכול לעכב א"כ ה"נ יעכב אותו לכתחילה שלא להעמיד בצדו, עכ"ל. אמנם מש"כ דפסקינן לקולא י"ל דאין לזה הכרח מלשון הר"מ והשו"ע. ויותר מכך היא שיטת הראב"ן (עמ' רצ"ח) ש"ל דספק דבר מבואה הוי ספק איסור ולחומרא. ואין להאריך כאן.

(2) עיין בשו"ת דברי חיים ח"א חיו"ד סי' ט' וח"ב חיו"ד סי' ב' ד' וח' ובהשמטות סי' י"ג.

ריתא, אבל במקום הסגת גבול ממש האיסור מד"ת, וודאי הראשון מוחזק גמור
 ספק לקולא לגביי. ותמיהני למה תלה הגאון ז"ל הדבר בנדנוד ספק מי הוא
 מוחזק.

ולפ"ז נופל ממילא הפלפול מענין יומא דשוקא שלא קרב זאל"ז כמבואר.

ת"י עטור סופרים ח"ד. בכמה מקומות חסר בכת"י והשלמנו מהשערה בסוגריים כפולים.

אלה הנידונה כאן נשלחה לשואל ומשיב ולעונג יו"ט, תשובתו של העונג יו"ט מרבאת להלן.